Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

26 ноември 2015 година*

„Преюдициално запитване — Обществени поръчки — Директива 89/665/ЕИО — Принципи на ефективност и равностойност — Процедури за преразглеждане при възлагането на обществени поръчки — Срок за преразглеждане — Национално законодателство, съгласно което предварителното установяване на незаконосъобразност на процедурата е предпоставка за правото да се предяви иск за обезщетение — Преклузивен срок, който започва да тече независимо от това дали заинтересованият е знаел за незаконосъобразността на процедурата“

По дело C-166/14

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Verwaltungsgerichtshof (Върховен административен съд, Австрия) с акт от 25 март 2014 г., постъпил в Съда на 7 април 2014 г., в рамките на производство по дело

MedEval — Qualitäts-, Leistungs- und Struktur-Evaluierung im Gesundheitswesen GmbH

в присъствието на:

Bundesminister für Wissenschaft, Forschung und Wirtschaft,

Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger,

Pharmazeutische Gehaltskasse für Österreich,

СЪДЪТ (пети състав),

състоящ се от: T. von Danwitz, председател на четвърти състав, изпълняващ функцията на председател на пети състав, D. Šváby, A. Rosas, E. Juhász (докладчик) и C. Vajda, съдии,

генерален адвокат: J. Kokott,

секретар: C. Strömholm, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 22 април 2015 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за MedEval — Qualitäts-, Leistungs- und Struktur-Evaluierung im Gesundheitswesen GmbH, от M. Oder и A. Hiersche, Rechtsanwälte,

— за Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger, от G. Streit, Rechtsanwalt,

* Език на производството: немски.

— за австрийското правителство, от M. Fruhmann, в качеството на представител,

— за италианското правителство, от G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от A. De Stefano, avvocato dello Stato,

— за Европейската комисия, от B.-R. Killmann и A. Tokár, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 21 май 2015 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на Директива 89/665/ЕИО на Съвета от 21 декември 1989 година относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби, отнасящи се до прилагането на производства по обжалване при възлагането на обществени поръчки за доставки и за строителство (ОВ L 395, стр. 33; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 237), изменена с Директива 2007/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2007 г. (ОВ L 335, стр. 31, наричана по-нататък „Директива 89/665“), както и на принципите на ефективност и равностойност.

2 Запитването е отправено в рамките на дело, образувано по жалба на MedEval — Qualitäts-, Leistungs- und Struktur-Evaluierung im Gesundheitswesen GmbH (наричано по-нататък „MedEval“), срещу решение на Bundesvergabeamt (Федерална служба за обществени поръчки, наричана по-нататък „Службата“), с което тази служба отхвърля искането на MedEval да се установи незаконосъобразност на процедурата за възлагане на обществена поръчка, проведена от Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger (Асоциация на австрийските социалноосигурителни институции, наричана по-нататък „Асоциацията“) във връзка с въвеждането на система за електронно управление на изписването на лекарствени продукти, поръчка, която е възложена на Pharmazeutische Gehaltskasse für Österreich (Общ фонд за заплати на австрийските фармацевти).

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съображения 2, 13, 14, 25 и 27 от Директива 2007/66 гласят:

„(2) [Директива 89/665] […] се прилаг[а] само спрямо обществените поръчки, които попадат в приложното поле на [Директива 2004/18/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 година относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки за строителство, услуги и доставки (ОВ L 134, стр. 114; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 8, стр. 116 и поправка в ОВ L 182, 2008 г., стр. 282)] […] в съответствие с тълкуването на Съда на [Европейския съюз], независимо от използваната конкурсна процедура или средството за обявяване на конкурс, включително конкурси за проект, квалификационни схеми и динамични системи за покупка. Според съдебната практика на Съда държавите членки следва да осигурят наличието на средства за ефективна и бърза правна защита срещу решения, взети от страна на възлагащи органи и възложители по отношение на факта дали дадена поръчка попада в персоналния и материалния обхват на [Директива 2004/18] […].

[…]

(13) За борба с незаконосъобразното пряко възлагане на поръчки, определено от Съда […] като най-сериозното нарушение на правото на [Съюза] в областта на обществените поръчки от страна на възлагащ орган или възложител, следва да бъдат предвидени ефективни, пропорционални и възпиращи санкции. Ето защо договор, произтичащ от незаконосъобразно пряко възложена поръчка, следва по правило да бъде смятан за недействителен. Тази недействителност не следва да бъде автоматична (нищожност), а следва да бъде потвърдена или да бъде резултат от решение на независим преразглеждащ орган (унищожаемост).

(14) Недействителността е най-ефективният начин за възстановяване на конкуренцията и създаване на нови бизнес възможности за онези икономически оператори, които незаконосъобразно са били лишени от възможността да се конкурират. […]

[…]

(25) Освен това потребността да се гарантира във времето правната сигурност на решенията, взети от възлагащите органи и възложителите, налага да бъде установен разумен минимален срок, до който да се ограничат исканията за преразглеждане за обявяване на даден договор за недействителен.

[…]

(27) Тъй като настоящата директива укрепва националните процедури за преразглеждане, особено в случаи на незаконосъобразно пряко възлагане, икономическите оператори следва да бъдат насърчавани да използват тези нови механизми. От съображения за правна сигурност приложимостта на принципа за недействителност на даден договор е ограничена до определен период. Действието на тези срокове следва да бъде спазвано“.

4 Член 1 от Директива 89/665 гласи:

„1. Настоящата директива се прилага за поръчките, посочени в [Директива 2004/18], освен ако такива поръчки не са изключени от приложното поле на директивата съобразно членове 10—18 от същата директива.

[…]

Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да осигурят, че по отношение на обществените поръчки, попадащи в приложното поле на Директива [2004/18], решения, взети от възлагащите органи, могат да бъдат ефективно преразглеждани, и по-специално възможно най-бързо в съответствие с условията, предвидени в членове 2—2e от настоящата директива, на основание, че тези решения са нарушили правото на Общността в областта на обществените поръчки или националните норми, транспониращи това право.

[…]

3. Държавите членки гарантират достъпност до процедурите по преразглеждане съгласно подробни разпоредби, които държавите членки могат да установят, най-малко за всяко лице, имащо или имало интерес от получаването на определена обществена поръчка и на което е нанесена или рискува да бъде нанесена вреда от твърдяно нарушение.

[…]“.

5 Член 2 от Директивата е озаглавен „Изисквания относно процедурите за преразглеждане“ и предвижда:

„1. Държавите членки гарантират, че мерките, приети относно процедурите за преразглеждане, уточнени в член 1, включват правомощия, които да позволяват:

[…]

б) да се отменят или да се осигури отмяната на решения, взети неправомерно, включително премахването на дискриминационните технически, икономически или финансови спецификации в поканата за представяне на оферти, в документите за възлагането на поръчката или във всеки друг документ, свързан с процедурата за възлагане на поръчката;

в) да се обезщетят лицата, на които е нанесена вреда вследствие на нарушение.

[…]

6. Когато се търси обезщетение на основание, че дадено решение е взето неправомерно, държавите членки могат да предвидят оспореното решение да трябва първо да бъде отменено от орган, притежаващ необходимите правомощия.

7. С изключение на случаите, предвидени в членове 2г—2е, последиците от упражняването на посочените в параграф 1 от настоящия член правомощия относно договор, сключен вследствие възлагането на обществената поръчка, се уреждат от националното право.

Освен това, с изключение на случаите, когато трябва да се отмени решение преди постановяването на обезщетение за вреди, държавата членка може да предвиди, че след сключването на договор по реда на член 1, параграф 5, параграф 3 от настоящия член или членове 2а—2е, правомощията на органа, отговарящ за процедурите за преразглеждане, се ограничават до постановяване на обезщетения за всяко лице, увредено от нарушение.

[…]“.

6 Член 2в от Директивата е озаглавен „Срокове за подаване на молба за преразглеждане“ и гласи следното:

„Когато държава членка предвиди, че всяка молба за преразглеждане на решение, взето от възлагащ орган в рамките на или във връзка с процедура за възлагане на обществена поръчка, попадаща в приложното поле на Директива [2004/18], трябва да бъде подадена преди изтичането на определен срок, то този срок не може да бъде по-кратък от десет календарни дни, считано от деня, следващ датата, на която заинтересованият оферент или кандидат е бил уведомен по факс или по електронен път за решението на възложителя, или ако са използвани други средства за съобщение, този период е най-малко 15 календарни дни, считано от деня, следващ датата, на която решението на възлагащия орган е било изпратено на заинтересования оферент или кандидат, или най-малко десет календарни дни, считано от деня, следващ датата на получаване на решението на възлагащия орган. Съобщението на решението на възлагащия орган до всеки оферент или кандидат се придружава от обобщение на основанията и причините за взетото решение. При подаване на молба за преразглеждане на решенията, посочени в член 2, параграф 1, буква б) от настоящата директива, които не подлежат на специално уведомление, срокът е най-малко десет календарни дни, считано от деня на публикуването на съответното решение“.

7 Член 2г от Директивата е озаглавен „Недействителност“ и параграф 1 от него гласи:

„Държавите членки гарантират, че даден договор се [обявява] за недействителен от преразглеждащ орган, който е независим от възлагащия орган, или че неговата недействителност е резултат от решението на такъв преразглеждащ орган в следните случаи:

а) ако възлагащият орган е възложил обществена поръчка без предварително публикуване на обявление за обществена поръчка в *Официален вестник на Европейския съюз*, без това да е допустимо според Директива [2004/18];

[…]“.

8 Член 2е от Директива 89/665 е озаглавен „Срокове“ и гласи:

„1. Държавите членки могат да предвидят, че молбата за преразглеждане в съответствие с член 2г, параграф 1 следва да бъде подадена:

[…]

б) и във всички случаи преди изтичането на период от поне шест месеца, считано от деня, следващ датата на сключване на договора.

2. Във всички други случаи, включително при подаване на молби за преразглеждане съобразно член 2д, параграф 1, сроковете за подаване на молба за преразглеждане се определят от националното право при условията на член 2в“.

Австрийското право

9 Разпоредбите, с които се транспонира Директива 89/665, се съдържат основно в част четвърта, глава II от Федералния закон от 2006 г. за възлагането на обществени поръчки (Bundesvergabegesetz 2006, наричан по-нататък „Федералният закон за възлагането на обществени поръчки“), който неколкократно е изменян.

10 В редакцията му в сила към 1 март 2011 г. — датата, на която MedEval сезира Службата, член 312, параграф 3, точка 3 от Федералния закон за възлагането на обществени поръчки предвижда, че тази служба е компетентна да установи, че дадена процедура за възлагане на обществена поръчка е проведена незаконосъобразно, в частност поради това че е проведена без предварително публикуване на обявление за обществена поръчка или без предварителна покана за представяне на оферти.

11 Член 331 от този закон предвижда:

„(1) Предприятие, което има интерес от сключването на договор, попадащ в приложното поле на този федерален закон, може — доколкото е претърпяло вреди от твърдяното правонарушение — да поиска да бъде установено, че:

[…]

2. Провеждането на процедурата за възлагане на обществена поръчка без предварително публикуване на обявление за поръчката или без предварителна покана за представяне на оферти е било незаконосъобразно поради нарушение на този федерален закон, актовете по прилагането му или пряко приложимото общностно право […]

[…]“.

12 Член 332, параграф 3 от посочения закон е озаглавен „Съдържание и допустимост на установителните искания“ и гласи:

„Исканията на основание на член 331, параграф 1, точки 2—4 се подават в срок от шест месеца, считано от деня, следващ датата на възлагане на поръчката […]“.

13 Член 334, параграф 2 от упоменатия закон предвижда, че когато установи, че процедурата за възлагане на обществена поръчка е проведена незаконосъобразно без предварително обявление, Службата по принцип следва да обяви договора за недействителен.

14 Член 341, параграф 2 от Федералния закон за възлагането на обществени поръчки е озаглавен „Компетентност и производство“ и предвижда:

„Исковете за обезщетение са допустими само ако преди това съответният компетентен орган за контрол върху възлагането на обществени поръчки е установил, че:

[…]

2. Провеждането на процедурата за възлагане на обществена поръчка без предварително публикуване на обявление за поръчката или без предварителна покана за представяне на оферти е било незаконосъобразно поради нарушение на този федерален закон, актовете по прилагането му или пряко приложимото общностно право […]

[…]“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

15 На 10 август 2010 г. Асоциацията сключва договор с Общия фонд за заплати на австрийските фармацевти за „изпълнението на пилотната фаза на проекта за електронно управление на изписването на лекарствени продукти в три пилотни района, включително за необходимите за тази цел услуги по изграждане и експлоатация“. От акта за преюдициално запитване личи, че датата на сключване на договора съвпада с датата на възлагането на поръчката.

16 На 1 март 2011 г. MedEval подава искане до Службата да се установи, че процедурата за възлагането на поръчката е незаконосъобразна поради нарушение на Федералния закон за възлагането на обществени поръчки, доколкото не е публикувано предварително обявление за тази поръчка, нито предварително е отправена покана за представяне на оферти.

17 На 13 май 2011 г. на основание член 332, параграф 3 от Федералния закон за възлагането на обществени поръчки Службата отхвърля искането на MedEval като недопустимо. Службата приема, че предвиденият в този член шестмесечен срок за подаване на искането за установяване на незаконосъобразност на процедурата започва да тече, считано от деня, следващ датата на възлагането на поръчката, независимо дали MedEval е знаело към този момент за незаконосъобразността на въпросната процедура, като според Службата прилагането на такъв режим е позволено с оглед на член 2е, параграф 1, буква б) от Директива 89/665.

18 MedEval обжалва това решение пред Verwaltungsgerichtshof (Върховният административен съд).

19 Запитващата юрисдикция констатира, че член 312, параграф 3 от Федералния закон за възлагането на обществени поръчки овластява Службата след възлагането на поръчката да се произнася по определени установителни искания, включително по искания за установяване на

незаконосъобразност на съответната поръчка поради липса на предварително обявление или предварителна покана за представяне на оферти. В това отношение запитващата юрисдикция подчертава, че съгласно член 332, параграф 3 от Федералния закон за възлагането на обществени поръчки исканията за установяване на незаконосъобразност на процедурата трябва да се подават в шестмесечен срок, считано от деня, следващ деня на възлагането на поръчката.

20 Тя отбелязва, че по силата на член 341, параграф 2 от Федералния закон за възлагането на обществени поръчки исковете за обезщетение за вреди вследствие на незаконосъобразно възлагане на обществена поръчка са допустими само ако преди това Службата е установила незаконосъобразност на съответната процедура, проведена без предварително публикуване на обявление за поръчка, въз основа на подадено установително искане в този смисъл, което пък е допустимо само ако е подадено в шестмесечния срок, предвиден в член 332, параграф 3 от този закон.

21 Запитващата юрисдикция пояснява, че националното право се отличава с тази особеност, че ако установи незаконосъобразност на процедурата за възлагане на поръчката поради липсата на предварително обявление за тази поръчка, Службата по принцип следва да обяви договора за недействителен. Тази особеност съответно създава тясна връзка между исканията за обезщетение за вреди и исканията за обявяване на сключения в резултат от възлагателната процедура договор за недействителен.

22 Запитващата юрисдикция се съмнява дали е съвместимо с Директива 89/665 и с принципите на равностойност и ефективност да се предвиди, че допустимостта на иска за обезщетение за вреди вследствие от нарушение на правилата в областта на обществените поръчки зависи от спазването на шестмесечен преклузивен срок, който започва да тече от деня, следващ датата на възлагането на поръчката, без да се взема предвид дали заинтересованият е знаел за това нарушение.

23 Във връзка със запитването си тази юрисдикция се позовава в частност на решение Uniplex (UK) (C-406/08, EU:C:2010:45), съгласно което срокът за предявяването на иск за обезщетение за вреди може да започне да тече едва от датата, на която ищецът е узнал или е могъл да узнае за евентуалното нарушение.

24 Накрая, запитващата юрисдикция подчертава, че въпросното решение на Съда все пак е постановено преди приемането на Директива 2007/66, а към онзи момент Директива 89/665 не е съдържала конкретна разпоредба относно сроковете за упражняване на правото на оспорване на процедурите за възлагане на обществени поръчки.

25 При тези условия Verwaltungsgerichtshof (Върховният административен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Следва ли правото на Съюза — и по-специално общите принципи на равностойност и на ефективност, както и Директива 89/665 — да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, съгласно която искане за установяване на нарушение на правото в областта на обществените поръчки трябва да бъде подадено в срок от шест месеца след сключването на договора, при положение че установяването на нарушение на правото в областта на обществените поръчки е условие не само за обявяването на недействителността на договора, но и за предявяването на иск за обезщетение за вреди?“.

По преюдициалния въпрос

26 С въпроса си запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали правото на Съюза, по-конкретно принципите на ефективност и равностойност, допуска национална правна уредба, съгласно която иск за обезщетение за вреди, произтичащи от нарушение на правилата в областта на обществените поръчки, може да се предяви само ако преди това е установено, че процедурата за възлагането на съответната поръчка е незаконосъобразна поради липсата на предварително публикуване на обявление за поръчката, при положение че това искане за установяване на незаконосъобразност на процедурата се подава в шестмесечен преклузивен срок, който започва да тече, считано от деня, следващ датата на възлагането на съответната обществена поръчка, независимо от това дали подателят на искането е можел да знае за наличието на нарушението, водещо до незаконосъобразност на решението на възлагащия орган.

27 В началото следва да се напомни, че съгласно член 1, параграф 1, първа и втора алинея от Директива 89/665 във връзка със съображение 2 от Директива 2007/66 при обстоятелства като тези по делото в главното производство Директива 89/665 се прилага само по отношение на поръчките, които попадат в приложното поле на Директива 2004/18, освен ако те не са изключени от него съобразно членове 10—18 от същата директива. Затова по-нататъшните съображения са изложени при допускането, че Директива 2004/18 се прилага към разглежданата в главното производство поръчка и съответно че Директива 89/665 също е приложима към спора в главното производство, което обаче запитващата юрисдикция следва да провери.

28 Следва да се напомни, че член 1, параграфи 1 и 3 от Директива 89/665 задължава държавите членки да вземат мерките, които са необходими, за да се осигури наличието на средства за ефективна и възможно най-бърза защита срещу несъвместимите с правото на Съюза решения на възлагащите органи, и които гарантират широк достъп до тази защита за всяко лице, което има или е имало интерес от получаването на поръчката и на което е нанесена или има опасност да бъде нанесена вреда вследствие от твърдяно нарушение (решение Orizzonte Salute, C-61/14, EU:C:2015:655, т. 43).

29 За тази цел член 2, параграф 1 от Директива 89/665 гласи, че държавите членки са длъжни да предвидят в националното право три вида процедури за преразглеждане, чрез които лицата, претърпели вреди във връзка с процедура за възлагане на обществена поръчка, могат да искат от преразглеждащия орган, първо, „временни мерки […] с цел да се поправи твърдяно нарушение или да се предотврати нанасянето на допълнителни вреди на засегнатите интереси, включително мерки за спиране или за да се осигури спирането на процедурата за възлагане на обществена[та] поръчка, или за изпълнението на всяко решение, взето от възлагащия орган“, второ, отмяна на незаконосъобразните решения, и трето, обезщетение за вреди.

30 Що се отнася до сроковете, в член 2е, параграф 1 от Директива 89/665, включен в нея с Директива 2007/66, се уточнява, че държавите членки могат да предвидят срокове за подаването на молбите на основание член 2г от нея, с които се иска обявяване на договора за недействителен, и в частност преклузивен срок от поне шест месеца, считано от деня, следващ датата на сключване на договора.

31 В това отношение съображения 25 и 27 от Директива 2007/66 сочат, че времевото ограничение на възможността да се иска обявяването на договора за поръчката за недействителен, е обосновано от „потребността да се гарантира във времето правната сигурност на решенията, взети от възлагащите органи и възложителите“, което пък предполага, че „[д]ействието на тези срокове следва да бъде спазвано“.

32 Що се отнася до всички други способи за съдебна защита във връзка с обществените поръчки, в това число исковете за обезщетение за вреди, в член 2е, параграф 2 от Директива 89/665 се уточнява, че при условията на член 2в от Директивата, които обаче са без значение за поставения въпрос, „сроковете за подаване на молба за преразглеждане се определят от националното право“. Следователно всяка държава членка е компетентна да определи тези процесуални срокове.

33 Обстоятелството, че законодателят на Европейския съюз е решил, от една страна, изрично да уреди сроковете за подаване на молбите, с които се иска обявяване на договор за недействителен, и от друга, да препрати към правото на държавите членки, що се отнася до сроковете във връзка с другите видове процедури за преразглеждане, показва, че той отдава особено значение на първата категория способи за защита с оглед на ефективността на системата от процедури за преразглеждане в областта на възлагането на обществени поръчки.

34 В този смисъл член 2е, параграф 1, буква б) от Директива 89/665 допуска разпоредби на националното право като приложимите в главното производство, които предвиждат, че молбите за обявяване за недействителни на договори за обществени поръчки, сключени без предварително публикуване на обявление за поръчка или без покана за представяне на оферти, трябва да се подават в шестмесечен срок, считано от деня, следващ датата на възлагането на поръчката, доколкото датата на възлагането на поръчката съвпада с датата на сключването на договора. Подобни разпоредби съответстват и на целта на член 2е, параграф 1, буква б) от Директива 89/665, намерила израз в частност в съображение 27 от Директива 2007/66, съгласно което следва да се спазват сроковете, ограничаващи възможността да се иска обявяване на договора за поръчката за недействителен.

35 Що се отнася до исковете за обезщетение за вреди, следва да се отбележи, че член 2, параграф 6 от Директива 89/665 допуска държавите членки да предвидят, че такъв иск може да се предяви само при условие че преди това оспореното решение е отменено „от орган, притежаващ необходимите правомощия“, но не съдържа правило за сроковете за предявяване на иска, нито предвижда други условия за допустимостта му.

36 В настоящия случай по принцип изглежда, че член 2, параграф 6 от Директива 89/665 допуска разпоредба на националното право като член 341, параграф 2 от Федералния закон за възлагането на обществени поръчки, съгласно която констатацията за наличие на някое от споменатите в нея нарушения на правото в областта на обществените поръчки е предварително условие за упражняването на правото на иск за обезщетение за вреди. Прилагането на член 341, параграф 2 във връзка с член 332, параграф 3 от Федералния закон за възлагането на обществени поръчки обаче води до това, че исковете за обезщетение за вреди са недопустими, ако преди това не е издействано решение, с което да е установено незаконосъобразното възлагане на съответната поръчка, а процедурата за постановяване на такова решение започва по искане, което се подава в шестмесечен преклузивен срок, който започва да тече, считано от деня, следващ датата на възлагането на съответната обществена поръчка, независимо дали подателят на искането е можел да знае за наличието на нарушението, водещо до незаконосъобразност на решението за възлагане.

37 По съображенията, изложени в точки 32 и 35 от настоящото решение, държавите членки са компетентни да определят процесуалните правила за исковете за обезщетение за вреди. Тези процесуални правила обаче не трябва да са по-неблагоприятни от правилата, които уреждат аналогични производства за защита на правата, произтичащи от вътрешния правен ред (принцип на равностойност), и не трябва да правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правния ред на Съюза (принцип на ефективност) (вж. в този смисъл решения eVigilo, C-538/13, EU:C:2015:166, т. 39 и Orizzonte Salute, C-61/14, EU:C:2015:655, т. 46).

38 Ето защо следва да се провери дали принципите на ефективност и равностойност допускат национална правна уредба като описаната в точка 36 от настоящото решение.

39 Що се отнася до принципа на ефективност, следва да се подчертае, че степента на строгост на изискването за правна сигурност във връзка с условията за допустимост на съответните процедури не е една и съща при исковете за обезщетение за вреди и при исканията за обявяване на договор за недействителен.

40 Всъщност обявяването за недействителен на договор, сключен в резултат от процедура за възлагане на обществена поръчка, слага край на съществуването и евентуално на изпълнението на този договор, което е съществена намеса на административния или съдебния орган в договорните отношения между частноправните субекти и държавната администрация. Затова подобно решение може да причини значителни проблеми и икономически загуби не само на лицето, спечелило съответната обществена поръчка, но и на възлагащия орган, а съответно и на обществото, за което в крайна сметка са предназначени строителството или услугите, предмет на съответната обществена поръчка. Както следва от съображения 25 и 27 от Директива 2007/66, законодателят на Съюза придава по-голямо значение на изискванията на правната сигурност, когато става дума за искания за обявяване на договор за недействителен, отколкото когато става дума за искове за обезщетение за вреди.

41 Ако допустимостта на исковете за обезщетение за вреди зависи от предварителното установяване на незаконосъобразност на процедурата за възлагане на съответната поръчка поради липсата на предварително публикуване на обявление за поръчката, а тези установителни искания се подават в шестмесечен преклузивен срок, без да се взема предвид дали увреденото лице е знаело за наличието на нарушение на правна норма, това би могло да направи практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правото да се иска обезщетение за вреди.

42 Всъщност, когато липсва предварително публикувано обявление за поръчка, има опасност този шестмесечен срок да не позволи на увреденото лице да събере необходимата информация за целите на евентуалния му иск, което съответно се явява пречка за предявяването на иска.

43 Присъждането на обезщетения на лицата, увредени вследствие от нарушаването на правилата за възлагане на обществените поръчки, е един от способите за защита, гарантирани от правото на Съюза. Затова при обстоятелства като разглежданите в главното производство увреденото лице би било лишено не само от възможността да изиска отмяна на решението на възлагащия орган, но и от всички способи за защита, предвидени в член 2, параграф 1 от Директива 89/665.

44 Следователно принципът на ефективност не допуска правна уредба като приложимата в главното производство.

45 При тези условия не е необходимо да се обсъжда дали принципът на равностойност допуска национална правна уредба като приложимата в главното производство.

46 По изложените съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че правото на Съюза, и по-конкретно принципът на ефективност, не допуска национална правна уредба, съгласно която иск за обезщетение за вреди, произтичащи от нарушение на правилата в областта на обществените поръчки, може да се предяви само ако преди това е установено, че процедурата за възлагането на съответната поръчка е незаконосъобразна поради липсата на предварително публикуване на обявление за поръчката, при положение че това искане за установяване на незаконосъобразност на процедурата се подава в шестмесечен преклузивен срок, който започва да тече, считано от деня, следващ датата на възлагането на съответната обществена поръчка, независимо от това дали подателят на искането е можел да знае за наличието на нарушението, водещо до незаконосъобразност на решението на възлагащия орган.

По съдебните разноски

47 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (пети състав) реши:

Правото на Европейския съюз, по-конкретно принципът на ефективност, не допуска национална правна уредба, съгласно която иск за обезщетение за вреди, произтичащи от нарушение на правилата в областта на обществените поръчки, може да се предяви само ако преди това е установено, че процедурата за възлагането на съответната поръчка е незаконосъобразна поради липсата на предварително публикуване на обявление за поръчката, при положение че това искане за установяване на незаконосъобразност на процедурата се подава в шестмесечен преклузивен срок, който започва да тече, считано от деня, следващ датата на възлагането на съответната обществена поръчка, независимо от това дали подателят на искането е можел да знае за наличието на нарушението, водещо до незаконосъобразност на решението на възлагащия орган.

Подписи